

STATISTIK & ANALYS

HÖGSKOLEVERKET
National Agency for Higher Education

Stig Forneng
2002-11-18

Studieresultat och bakgrund

Det är små skillnader i studieresultat mellan grupper med olika social bakgrund och mellan studenter med svensk och utländsk bakgrund. Det framgår av en undersökning av alla studenter som började studera vid universitet och högskolor läsåret 1993/94. De skillnader som finns går i den riktningen att studieresultaten är bättre för studenter från de övre sociala skikten än för övriga och bättre för studenter med svensk bakgrund än för studenter med utländsk bakgrund.

Bland alla nybörjare 1993/94 som var 24 år eller yngre när de började studera hade 74 procent avlagt examen eller uppnått 120 poäng efter åtta år. För studenter med svensk bakgrund var andelen 75 procent, för studenter med utländsk bakgrund var andelen 65 procent. För studenter som hade sin bakgrund i högre tjänstemannahem var andelen som avlagt examen eller uppnått 120 poäng 79 procent, för studenter med föräldrar tillhörande gruppen ej facklärd arbetare var andelen 69 procent.

Bakgrund	Andel med examen och/eller minst 120 poäng efter 8 år, %
Svensk	75
Utländsk	65
Högre tjänstemän	79
Tjänstemän på mellannivå	74
Lägre tjänstemän	71
Företagare/lantbrukare	72
Facklärd arbetare	72
Ej facklärd arbetare	69
Totalt	74
Män	70
Kvinnor	77

Det handlar alltså om skillnader på upp till cirka tio procentenheter mellan de olika grupperna. Det är relativt små skillnader – i varje fall jämfört de skillnader mellan dessa grupper som finns i utbildningsval i gymnasieskolan och vid valet av utbildning vid universitet och högskolor.

Skillnaden mellan kvinnor och män i andel som avlägger examen eller uppnår minst 120 poäng uppgår till 7 procentenheter, 77 procent för kvinnorna och 70 procent för männen.

En del av skillnaderna i studieresultat för grupper med olika bakgrund hänger samman med att olika grupper gör olika studieval och att examensfrekvenserna skiljer sig mellan utbildningarna. I huvudsak gäller dock att skillnaderna går i samma riktning för flertalet utbildningar.

Ett annat resultat värt att uppmärksamma är de höga examensfrekvenserna bland flertalet unga studenter som börjar på yrkesexamensprogram. Bland dem som var 24 år och yngre när de började studera vid universitet och högskolor är andelen som avlägger examen eller uppnår minst 120 poäng nittio procent eller högre på flertalet stora program med inriktning mot en yrkesexamen. Det gäller till exempel för studenter som börjar på juristutbildningen, civilingenjörsutbildningen, läkar-, sjuksköterske- och socionomutbildningen. Det gäller också flertalet lärarutbildningar.

Före redovisningen av uppgifterna om olika utbildningar kommer en kort redogörelse för undersökningsmaterialet, mätmetoden och populationens sammansättning med avseende på de olika bakgrundsvariablerna.

Undersökningsmaterialet

Utgångspunkt för undersökningen är samtliga som började sina första studier vid universitet och högskolor läsåret 1993/94. Detta antal – de så kallade högskolenybjörarna – var 61 610. Det är samma population som användes i Högskoleverkets rapport 2001:28 R "Studenternas resultat". Där redovisades bland annat resultat för olika lärosäten. Här ligger fokus istället på sambandet mellan studenternas bakgrund och resultaten. En annan skillnad är att materialet också innehåller data om poäng och examina för ytterligare ett läsår, 2000/01 – det åttonde efter studiestarten 1993/94.

Undersökningen har begränsats till studenter som var 24 år eller yngre. Erfarenhetsmässigt är studiemotiven mer blandade bland äldre nybörjare, vilket innebär att resultaten får större spridning. Andelen som har avlagt examen och/eller uppnått 120 poäng är bara drygt fyrtio procent bland nybörjare som var 25 år eller äldre när de började, det vill säga cirka trettio procentenheter lägre än för den yngre nybörjargruppen.

Populationen har reducerats med ett par tusen individer som hade ofullständiga personnummer. För dem finns inga möjligheter att via register fånga upp uppgifter om bakgrund. Merparten av dessa är emellertid utbytesstudenter som kommit till Sverige för en eller ett par terminers studier. De är inte intressanta i det här sammanhanget och ingår därför inte i undersökningspopulationen.

Den på detta sätt definierade målpopulationen består av 41 800 individer. Den faktiskt undersökta populationen reduceras dock ytterligare av att uppgifter om poängresultat saknas för nästan tjugo procent. Det innebär att antalet individer med fullständiga uppgifter om resultat är 34 063. För resten av studenterna finns inte poäng för alla terminer de varit registrerade som studerande, vilket har att göra med att de har studerat vid lärosäten som inte var med i poängrapporteringsystemet redan 1993. De har därför lämnats utanför vid alla resultatjämförelser. Detta innebär framför allt att vårdhögskolornas utbildningar är underrepresenterade. Eftersom vårdutbildningarna i allmänhet har höga examensfrekvenser och goda resultat tenderar det att sänka examensfrekvensen för hela populationen något. I övrigt torde betydelsen av detta bortfall vara ringa – bortsett från att poängresultat inte kan redovisas för den sjuksköterskeutbildningen.

Resultatmättet

Resultatmättet är alltså andel av nybörjarna som har avlagt examen och/eller uppnått 120 poäng senast åtta år efter studiestarten 1993/94. Vid fördelning av studenterna efter utbildning är det den utbildning på vilken studierna påbörjades 1993/94 som avses. Ingen hänsyn tas till byte av utbildning eller byte av lärosäte. Resultaten avser alltså i vissa fall en annan utbildning än den ursprungliga. Alla poäng som har registrerats för en student har räknats samman oavsett om de ingår i den utbildning studenten började på 1993/94 eller i någon annan utbildning eller kurs.

De resultatfrekvenser som redovisas här är således resultat per student. I många andra sammanhang redovisas resultatfrekvenser för nybörjare på en utbildning. Dessa frekvenser blir lägre eftersom byten av studieinriktning då sänker frekvensen. Byten av studieinriktning är mycket vanliga. I genomsnitt börjar studenterna på runt 1,5 utbildning under studietiden. Rörligheten är särskilt stor från program inriktade mot generella examina till program som är inriktade mot yrkesexamina, vilket betyder att för yrkesexamensprogrammen ger de olika mätten inte så stor skillnad.

Utbildning och bakgrund

Skillnader i studieval som hänför sig till individernas sociala är välkända och väldokumenterade. Tydligast är skillnaderna i valet av program i gymnasieskolan. Se till exempel "Den sociala snedrekryteringen – när och hur uppstår den?" (IPD-rapporter 2002:10, Göteborgs universitet). Ungdomar från de övre sociala skikten väljer oftast de program i gymnasieskolan som förbereder för högre studier, medan ungdomarna med arbetarbakgrund oftare väljer yrkesinriktade program.

Som exempel kan nämnas att av alla födda 1977 skaffade sig nästan 70 procent av ungdomarna från högre tjänstemannahem en studieförberedande gymnasieutbildning, jämfört med 25 procent av arbetarbarnen. Därmed är det givet att det blir stora skillnader i andelar som fortsätter till högre studier. Selektionen ökar sedan ytterligare genom valet av utbildning vid universitet och högskolor. Ungdomarna med tjänstemannabakgrund väljer oftare längre mer prestigeinriktade utbildningar medan ungdomarna med arbetarbakgrund oftare väljer kortare utbildningar som inte ger samma karriärmöjligheter. I nedanstående tabell framgår fördelningen efter social bakgrund för de större utbildningsprogrammen bland nybörjarna 1993/94. (I tabellen är alla utbildningsprogram med inriktning mot yrkesexamen och fler än 100 nybörjare särredovisade.)

Utbildningsinriktning	Högre tjänstemän	Mellan-grupp	Arbetarbakgrund	Totalt	
				Procent	Antal
Yrkesexamensprogram, totalt	29	50	21	100	18 369
Läkare	61	33	6	100	367
Juris kandidat	51	37	12	100	642
Tandläkare	49	36	15	100	139
Teologie kandidat	46	38	17	100	167
Civilingenjör	43	44	12	100	3 474
Musiklärare	37	50	13	100	197
Sjukgymnast	35	48	16	100	197
Gymnasielärare	34	48	18	100	270
Grundskollärare 4-9	28	53	19	100	1 014
Socionom	25	51	24	100	417
Ingenjör	24	54	22	100	3 917
Grundskollärare 1-7	23	56	21	100	1 730
Sjuksköterska	22	53	25	100	1 852
Arbetsterapeut	22	56	22	100	186
Social omsorg	18	52	30	100	295
Barn- och ungdomspedagogik	15	51	33	100	2 358
Program mot generell examen	35	47	18	100	6 590
Fristående kurs	36	48	16	100	16 798
Totalt	33	49	18	100	41 757

Social bakgrund för högskolenybörjare 1993/94 som var 24 år eller yngre när de började. Det är stora skillnader i social rekrytering till olika utbildningar. Andelen från de övre sociala skikten är stor på läkarutbildning, juristutbildning och civilingenjörsutbildning medan ungdomar med arbetarbakgrund är i flertal på förskolläraryrket, fritidspedagogik och sjuksköterskeutbildning till exempel.

Utbildningarna har sorterats efter andelen med högre tjänstemannabakgrund, i fallande ordning. Läkarutbildning, juristutbildning har höga andelar nybörjare från de övre sociala skikten medan andelen nybörjare från arbetarhem är relativt liten. Detsamma gäller den stora civilingenjörsutbildningen. I andra änden av skalan finns barn- och ungdomspedagogisk utbildning, det vill säga förskolläraryrket och fritidspedagogutbildning, utbildning för social omsorg, sjuksköterskor och grundskollärare 1-7. Och det är givetvis de senare utbildningarna som mest motsvarar den sociala sammansättningen i befolkningen i den aktuella åldern.

För alla födda 1971, vilket ungefär motsvarar den population av högskolenybörjare vi studerar här, är andelen med högre tjänstemannabakgrund cirka 18 procent, andelen i mellangruppen är 46 procent och andelen med arbetarbakgrund är 35 procent. (Se vidare Social bakgrund bland högskolenybörjare 1998/99, Statistiska meddelanden UF 20 SM 0002, Statistiska centralbyrån och Högskoleverket. I det meddelandet finns också en utförlig beskrivning av den indelning efter social bakgrund som används i den officiella statistiken och i föreliggande promemoria. Ett nytt meddelande som behandlar studenter som började läsa 2000/01 kommer att publiceras i december 2002.) Den bild av den sociala

skiktningen i "utbildningsvalen" som framträder för dem som började 1993/94 gäller i allt väsentligt fortfarande. De förändringar som sker är små och långsamma.

Skillnaderna mellan utbildningarna kan också beskrivas med hjälp av föräldrarnas utbildning. Om man istället väljer att ordna utbildningarna efter andelen nybörjare med föräldrar som har minst tre års eftergymnasial utbildning (egentligen minst en förälder med minst tre års eftergymnasial utbildning) får man i stort sett samma ordning mellan utbildningarna som när de ordnades efter andelen med högre tjänstemannabakgrund.

Utbildningsinriktning	För-	Kort	Lång	Kort	Lång	Totalt	
	gymn.	gymn.	gymn.	eftergymn.	eftergymn.	procent	Antal
Yrkesexamensprogram, totalt	12	25	16	17	31	100	18369
Läkare	4	7	9	12	67	100	367
Juris kandidat	6	16	13	13	52	100	642
Tandläkare	6	15	11	18	50	100	139
Civilingenjör	6	15	15	15	48	100	3 474
Teologie kandidat	9	19	8	18	46	100	167
Musiklärare	10	17	12	17	44	100	197
Sjukgymnast	10	21	7	22	41	100	197
Gymnasielärare	11	21	15	20	33	100	270
Grundskollärare 4-9	12	24	16	17	31	100	1 014
Socionom	16	30	12	13	29	100	417
Grundskollärare 1-7	14	28	15	18	25	100	1 730
Ingenjör	11	26	21	18	23	100	3 917
Arbetssterapeut	14	26	18	22	20	100	186
Sjuksköterska	16	30	16	18	20	100	1 852
Barn- och ungdomspedagogik	20	35	15	15	15	100	2 358
Social omsorg	18	30	16	22	15	100	295
Program mot generell examen	10	22	16	16	35	100	6 590
Fristående kurs	10	21	15	17	37	100	16 798
Totalt	11	23	15	17	34	100	41 757

Föräldrarnas utbildning för högskolenybörjare 1993/94 som var 24 år eller yngre när de började. I tabellen har utbildningarna med inriktning mot yrkesexamen ordnats i fallande skala efter andelen som har minst en förälder med minst treårig eftergymnasial högskoleutbildning, dvs. ungefär akademisk utbildning. I huvudsak blir bilden av skillnaderna mellan utbildningarna densamma som i föregående tabell där indelningen gjordes efter social bakgrund.

Den tredje bakgrundsuppgiften när vi undersöker eventuella skillnader i studieresultat är om studenterna har svensk eller utländsk bakgrund. Med utländsk bakgrund avses att studenten själv och/eller båda föräldrarna är födda utomlands. Övriga har klassificerats som tillhörande gruppen med svensk bakgrund (inklusive adoptivbarn födda utomlands).

Andelen studenter med utländsk bakgrund varierar mellan utbildningarna. För många utbildningar ligger andelen nära genomsnittet som är åtta procent för denna grupp av

nybörjare, men några utbildningar avviker kraftigt. Det är framför allt tandläkarutbildningen och läkarutbildningen med 47 respektive 28 procent studenter med utländsk bakgrund. Andra utbildningar med relativt höga andelar studenter med utländsk bakgrund är socionomutbildningen samt ingenjör- och civilingenjörutbildningarna.

Utbildningsinriktning	Andel (%) med utländsk bakgrund
Yrkesexamensprogram, totalt	7,8
Tandläkare	46,8
Läkare	28,4
Socionom	11,5
Ingenjör	9,0
Civilingenjör	8,8
Juris kandidat	8,3
Social omsorg	7,1
Sjuksköterska	6,6
Sjukgymnast	6,1
Teologie kandidat	6,0
Arbetsterapeut	5,9
Barn- och ungdomspedagogik	4,7
Musiklärare	4,6
Grundskollärare 4-9	4,0
Gymnasielärare	3,7
Grundskollärare 1-7	2,9
Övriga program	9,2
Fristående kurs	7,8
Totalt	8,0

Andel med utländsk bakgrund bland högskolenybörjare 1993/94 som var 24 år eller yngre när de började I genomsnitt hade 8 procent av nybörjarna 1993/94 utländsk bakgrund. Några utbildningar har dock en avsevärt högre andel.

Andelarna med utländsk bakgrund som börjar på olika utbildningar varierar relativt mycket mellan åren. Allmänt sett har andelen studenter med utländsk bakgrund bland nybörjarna vid universitet och högskolor stigit under den senaste tioårsperioden. Uppgifterna i tabellen är därför närmast att se som en bakgrund inför redovisningen av studieresultaten. Mer aktuella uppgifter om andelen studenter med utländsk bakgrund finns i Statistiska meddelanden. Senast publicerat är Högskolestuderande med utländsk bakgrund. Höstterminerna 1998 och 1999, UF 19 SM 0001, Statistiska centralbyrån och Högskoleverket. Ett nytt och mer aktuellt meddelande publiceras i december 2002.

Bakgrund och studieresultat

Hälften av studenterna som började studera 1993/94 har avlagt examen och hälften av resten har tagit minst 120 poäng. Uppgifterna avser alltså studieresultat fram till och läsåret

2000/01, vilket betyder åtta år för studenter som började läsåret 1993/94. För de långa utbildningarna stiger examensfrekvensen fortfarande något efter åtta år. Andelen som inte nått 120 poäng är efter åtta år nära den slutgiltiga. Andelen som passerar denna gräns efter mer än åtta år liten.

	Andel (%) med examen	Andel (%) utan examen men > 119 poäng	Andel med (%) examen eller > 119 poäng	Antal
Totalt	51	23	74	34 063
Svensk bakgrund	52	23	75	31 283
Utländsk bakgrund	45	20	65	2 736
Okänd bakgrund				44
Tjänstemän högre	53	27	79	10 626
Tjänstemän mellan	51	23	74	9 320
Tjänstemän lägre	49	22	71	3 660
Företagare/lantbrukare	51	21	72	2 366
Arbetare facklärd	53	19	72	3 176
Arbetare ej facklärd	50	19	69	2 458
Uppgift saknas	43	22	65	2 457
Förgymnasial utbildning	50	19	69	3 466
Gymn. <= 2 år	51	21	71	7 273
Gymn. > 2 år	49	22	71	5 059
Eftergymnasial. < 3 år	51	23	74	5 251
Eftergymnasial. >= 3 år	53	27	80	11 258
Uppgift saknas	45	18	63	1 756

Studieresultat och bakgrund för nybörjare 1993/94. Ungefär tre fjärdedelar av de studenter som var 24 år eller yngre när de började studera 1993/94 har avlagt examen och/eller uppnått minst 120 poäng efter åtta år.

Examensfrekvensen skiljer något mellan studenter med svensk och utländsk bakgrund. Däremot finns det nästan inga skillnader som hänger samman med föräldrarnas yrke (social bakgrund) och föräldrarnas utbildning.

Andelen som inte har avlagt examen, men har uppnått minst 120 poäng, är högre för studenter från de övre sociala skikten. Detta hänger samman med att det i dessa grupper är fler som valt längre utbildningar än bland studenter från arbetarhem. Därmed är det också fler i dessa grupper som fortfarande studerade år 2000/01 och ännu inte nått fram till en examen. De slutliga examensfrekvenser blir därför sannolikt något högre för studenterna från högre tjänstemannahem och från hem där föräldrarna har längre utbildning.

Social bakgrund och resultat på olika utbildningar

Studenter som börjar på yrkesexamensprogram har de högsta andelarna som avlagt examen eller uppnått minst 120 poäng. Inom denna grupp är andelen i genomsnitt 84 procent, jämfört med 81 procent för studenter som börjat på program som syftar till en generell examen, det vill säga en kandidat eller magisterexamen. Inom den gruppen finns bland annat

ekonomutbildningar, systemvetarutbildningar och flera andra av de största utbildningsvägarna vid universitet och högskolor. Lägst är andelen med examen eller minst tre års studier bland de studenter som börjar på fristående kurser, vilka kan leda till en kandidat- eller magisterexamen på samma sätt som för studenter som börjar på ett program. Men många av de studenter som börjar på fristående kurser nöjer sig med kortare utbildning.

	Högre tjänstemän	Mellan-grupp	Arbetarbakgrund	Alla (inkl. uppg. saknas)	Hela antalet
Yrkesexamensprogram, totalt	88	83	82	84	13 778
Juris kandidat	96	83	85	94	628
Civilingenjör	93	90	89	90	3 200
Ingenjör	67	61	60	62	3 324
Läkare	100	100	100	96	252
Sjuksköterska*	91	90	83	89	(1 866)
Socionom	91	93	89	91	388
Gymnasielärare	92	94	92	93	257
Grundskollärare 4-9	93	90	90	91	967
Grundskollärare 1-7	96	96	94	95	1 599
Barn- och ungdomspedagogik	90	89	88	89	2 060
Program mot generell examen	85	81	76	81	6 266
Fristående kurs	70	59	53	61	14 019
Totalt	79	73	71	74	34 063

Andel (procent) som har avlagt examen och/eller uppnått 120 poäng efter åtta års studier. För läkarutbildningen är resultatet för alla som började sämre än för alla tre grupperna med olika social bakgrund. Skälet till detta är att det också finns ett antal som saknar uppgift om social bakgrund. I denna grupp är resultatet sämre. Den låga andelen som avlagt examen och/eller uppnått 120 poäng på ingenjörsutbildningarna är delvis en följd av att många ingenjörsutbildningar då var 2-åriga. Studenter som var nästan färdiga kunde därför aldrig nå 120 poäng som på många andra längre utbildningsprogram.

* Uppgiften för sjuksköterskeutbildningen avser andelen som avlagt examen.

För flertalet stora utbildningsprogram som är inriktade mot en yrkesexamen är andelen som avlagt examen och/eller uppnått 120 poäng kring eller klart över 90 procent. Observera då att detta gäller för studenter som var 24 år eller yngre när de började sin utbildning. Examensfrekvenserna är lägre för äldre nybörjare.

För att det ska vara meningsfullt att redovisa resultaten i tabellen fördelade på grupper med olika social bakgrund är urvalet av utbildningar begränsat till de yrkesexamensprogram som omfattar minst 100 studenter med uppgift om social bakgrund och studieresultat. En stor utbildningsgrupp för vilken poängresultat inte kan redovisas är sjuksköterskeutbildningen. Anledningen är att antalet med poängresultat är lågt då många av dessa utbildningar 1993/94 fanns i organisationer som inte rapporterade uppgifter om poäng. För denna grupp redovisas istället andelen som avlagt examen.

Som framgår av tabellen är det ingenjörsutbildningen som drar ner medeltalet för andelen examinerade och/eller minst 120 poäng i gruppen av utbildningar med inriktning mot yrkesexamen. Då är det viktigt att lägga märke till att många ingenjörsutbildningar som startade 1993/94 var kortare än tre år. Avhopp från utbildningen kort före examen ger därför inte utslag i resultatvariabeln för denna grupp på samma sätt som för de andra utbildningarna.

På samma utbildning är skillnaderna i utfall för studenter med olika social bakgrund små. På alla utbildningar utom läkarutbildningen och gymnasieläraryrket går dock skillnaderna i samma riktning. Resultaten är något bättre för studenter med sin bakgrund i de övre sociala skikten än bland studenter med arbetarbakgrund. Däremot är skillnaderna relativt stora för de studenter som börjat på program med inriktning mot magister- och kandidatexamen och bland de studenter som har börjat studera på fristående kurser. För de båda senare grupperna kan dock inte uteslutas att en del av skillnaderna förklaras av vilka studier studenterna har valt snarare än skillnader i resultat av jämförbara studier.

Utfallet är detsamma för båda könen, men eftersom antalen minskar blir utrymmet för tillfälligheter naturligtvis större. Genomgående gäller att resultaten är bättre för kvinnor än för män – oavsett om man delar upp utbildningsgrupperna efter social bakgrund eller ej. Detta gäller i detta sammanhang lika väl som när det gäller betyg och resultat i grund- och gymnasieskola.

Några resultat som skiljer ut sig i det allmänna mönstret kan förtjäna att nämnas särskilt. Till exempel att bland dem som börjat på juristutbildningen avviker kvinnor med arbetarbakgrund med en jämförelsevis låg andel som avlagt examen och/eller uppnått 120 poäng. Bland dem som börjat på socionomutbildningen finns motsvarande avvikelse för männen. I båda fallen gäller dock att antalen är relativt små, vilket ger stort utrymme för tillfälligheter i utfallet.

För männens del kan vidare noteras att på barn- och ungdomspedagogisk utbildning, det vill säga förskolläraryrket och fritidspedagogutbildningen, är resultaten desamma oavsett social bakgrund. För de män som börjat på program mot generell examen, det vill säga magister- och kandidatexamen, är skillnaderna mellan studenter med olika social bakgrund mycket stora. Bland kvinnorna finns inte alls samma stora skillnad mellan studenter från högre tjänstemannahem och arbetarhem. Materialet ger inga möjligheter att se om vissa utbildningsinriktningar utmärker sig. Till gruppen utbildningar med inriktning mot generell examen hör bland annat de stora ekonomutbildningarna, personal- och arbetslivs- utbildningar, systemvetenskaplig utbildning och så vidare.

När det gäller studenter som börjar på fristående kurser är, som nämnts tidigare, andelen som avlagt examen och/eller har minst tre års studier bakom sig när de lämnar universitet och högskolor lägre än för studenter som börjar på ett program. Det är ett väntat resultat med tanke på att studier på fristående kurser i många fall har just kursen som slutmål – även om den stora efterfrågan på utbildning ofta tvingar studenter som avser att skaffa sig en hel utbildning att börja på en fristående kurs för att sedan successivt komponera sin egen utbildning.

		Högre tjänstemän	Mellan- grupp	Arbetar- bakgrund	Alla (inkl. uppg. Saknas)	Hela antalet
Yrkesexamensprogram, totalt	m	84	76	73	78	7 061
	k	94	91	89	91	6 717
Juris kandidatexamen	m	94	91	89	92	236
	k	97	97	83	95	392
Civilingenjörsexamen	m	91	89	87	89	2 493
	k	98	94	93	95	707
Ingenjörsexamen	m	65	59	58	60	2 748
	k	79	71	69	72	576
Läkarexamen	m	100	100	100	94	123
	k	100	100	100	98	129
Socionomexamen	m	81	92	67	84	74
	k	93	93	93	93	314
Gymnasielärarexamen	m	87	91	92	90	109
	k	96	96	91	95	148
Grundskollärarexamen 4-9	m	90	86	91	88	328
	k	96	93	89	93	639
Grundskollärarexamen 1-7	m	90	92	88	90	280
	k	98	96	96	97	1 319
Barn- och ungdomsped examen	m	86	85	86	85	206
	k	91	90	88	89	1 854
Program mot generell examen	m	82	75	68	75	3 166
	k	89	87	85	86	3 100
Fristående kurs	m	68	56	49	59	6 044
	k	71	61	56	63	7 975
Totalt	m	77	68	64	70	16 271
	k	82	77	75	77	17 792

Kön, social bakgrund och resultat. Tabellen ovan fördelad på män och kvinnor. Huvuddragen i bilden blir desamma. Skillnaden i utfall mellan grupper med olika social bakgrund är liten. Med få undantag är dock kvinnornas resultat bättre än männens.

När det gäller ingenjörutbildningarna kan noteras att skillnaden i studieresultat är särskilt stor mellan män och kvinnor. Andelen kvinnor som avlagt examen och/eller uppnått 120 poäng är tolv procentenheter högre än motsvarande andel för männen. För ungdomar från högre tjänstemannahem är skillnaden ännu större.

I stället för att studera samvariationen mellan social bakgrund och utbildning kan man studera samvariationen mellan föräldrarnas utbildningsnivå och studieresultatet. I allt väsentligt blir mönstret detsamma då korrelationen mellan utbildning och yrke är mycket hög i den starkt aggregerade form som de båda variablerna eller variabelkomplexen framträder här. Även skillnaden i utfall mellan ytterlighetsgrupperna – i det fallet

förgymnasial utbildning och eftergymnasial utbildning längre än tre år – blir ungefär densamma.

Svensk och utländsk bakgrund samt resultat på olika utbildningar

På samma sätt som efter social bakgrund kan studenterna delas in efter om de har svensk eller utländsk bakgrund. Och på samma sätt som när det gäller social bakgrund finns en skillnad i resultat (så som de mäts här) mellan det genomsnitt som gäller för svenska studenter och genomsnittet för den grupp som har utländsk bakgrund. Skillnaden är som i den föregående jämförelsen genomgående och tydlig, men relativt liten.

	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund
Yrkesexamensprogram, totalt	85	79
m	78	73
k	91	87
Juris kandidat	94	92
Civilingenjör	91	82
Ingenjör	62	60
Läkare	99	90
Sjuksköterska*	90	82
Socionom	92	85
Gymnasielärare	92	-
Grundskollärare 4-9	92	74
Grundskollärare 1-7	96	94
Barn- och ungdomspedagogik	89	85
Program mot generell examen	81	75
m	76	67
k	87	81
Fristående kurs	62	48
m	60	47
k	64	49

Andel (procent) som har avlagt examen och/eller uppnått 120 poäng efter åtta års studier bland studenter med svensk och utländsk bakgrund. Uppgifter redovisas för de utbildningar som har ett större antal studenter med utländsk bakgrund.

* Uppgiften för sjuksköterskeutbildningen avser andelen som avlagt examen.

Studenter med utländsk bakgrund är en grupp som är mer heterogen än den svenska gruppen. Bakom medelvärdeskillnaderna i denna grupp finns också en större variation i utfall, vilket bland annat framgår av mer detaljerade uppgifter om poäng för de studenter som inte har avlagt examen eller uppnått 120 poäng.

Om det dessutom finns en skillnad i social bakgrund eller utbildningskapital i hemmiljön kan naturligtvis detta "förklara" en del av skillnaden mellan studenter med svensk och utländsk bakgrund. Denna fråga är dock inte avgörbar med de relativt grova mått vi använder här. Dessutom saknas uppgifter om social bakgrund eller föräldrarnas utbildning för hälften av studenterna med utländsk bakgrund och bortfallet av uppgifter är selektivt. Det är i första hand för andra generationens invandrare det finns uppgifter.

För dem med uppgift gäller dock att det finns en genomsnittlig skillnad gentemot studenter med svensk bakgrund. Bland de svenska studenterna kommer hälften från hem där minst en av föräldrarna har eftergymnasial utbildning. Bland studenterna med utländsk bakgrund är motsvarande andel trettio procent. Bland studenterna med utländsk bakgrund kommer en fjärdedel från hem där ingen av föräldrarna har vare sig gymnasial eller eftergymnasial utbildning. Bland de svenska studenterna är motsvarande andel tio procent. Skillnaderna är lika tydliga när det gäller den sociala bakgrunden, vilket framgår av tabellsammanställningen nedan.

De saknade uppgifterna om social bakgrund och föräldrarnas utbildning för hälften av studenterna med utländsk bakgrund innebär att uppgifterna inte kan användas som en skattning av hur fördelningen ser ut bland alla med utländsk bakgrund. I den enkät till studenter hösten 1996 som gjordes inom Studs-projektet ("Studenterna i Sverige", Högskoleverkets rapport 2001:26 R) blev resultatet tvärt om att föräldrarnas utbildning i genomsnitt var något högre bland studenter med utländsk bakgrund än bland studenter med svensk bakgrund.

	Högre tjänstemän	Mellan- grupp	Arbetar- bakgrund	Totalt Procent	Antal	Uppgift saknas
Svensk bakgrund	31	50	19	100	12 276	443
Utländsk bakgrund	20	30	50	100	592	464

Svensk och utländsk bakgrund samt social bakgrund för studenter som började på yrkesexamensprogram 1993/94.

Observera att social bakgrund är känd bara för hälften av den aktuella gruppen med utländsk bakgrund.

Sambanden mellan resultat och social bakgrund är desamma oavsett om det gäller studenter med svensk eller utländsk bakgrund. Materialet är för litet för att det ska vara meningsfullt att redovisa utfallet för olika utbildningar.